

Imama tabi olmak

Niğde'den Bilal Namlı: "1- Cemaatle kıldığımız namazlarda imam efendinin fatiha ve zamm-ı sûreleri okuması cemaatin üzerinden bu yükümlülüğü kaldırıyor. Yani cemaatin kıraat rüknünü yerine getirmiş sayılıyor. Bu sûreleri okumak farz olduğu halde imama tabi olmakla bu farz Hanefi mezhebine göre ortadan kalkmış oluyor, ya da okunmasa da oluyor. Peki, Sübhaneke, Ettahıyyatü, Salli ve Barik, Rabbenâ duaları okunması gerekiyor. Farzlar okunmayınca bunların haydi haydi okunmaması gerekmez mi? 2- İmam dıştan okuduğunda takip ediliyor ama içten okuduğunda bir boşluk oluyor. Şafi mezhebine göre fatihanın okunması farzdır. Hanefilerde de okunması veya okunmaması hakkında sorular yöneltiyor. Bu konuları açıklar mısınız?"

1- "Fâtihatü'l-Kitâbı okumayan kimsenin namazı olmaz"1 buyuran Peygamber Efendimiz (asm), diğer bir hadislerinde "İmamı olan kişi için, imamının kıraati kendisinin de kıraatidir"2 buyurmuştur.

Namazda farz olan kıraat, kıyam halinde (ayakta iken) bir miktar Kur'ân-ı Kerim okumaktır. Yani Fatiha ve zamm-ı sûre okumaktır. Bu okunmadığında namaz olmuyor. Bu açıdan hüküm de buna göre binâ ediliyor. Yani namazın omurgası farz okuyuşlar olduğundan, hüküm de farz okuyuşlar üzerine kurulmuştur. Namazda Sübhaneke, Salli ve Barik, Rabbenâ dualarını okumak farz değil, sünnettir. Ettahıyyatü okumak ise vaciptir. Sünnet ve vacip olan duâları okumamakla namazın sevabı eksik olmakla beraber, namazın sıhhati zarar görmez. Yani namaz yine namazdır. Fakat farz okuma olan ayaktaki Kur'ân okuyuşu yapılmadığında namaz,

namaz olmuyor.

Başka bir ifadeyle, namazı bir binaya benzetirsek; bu binanın kıraat (okuyuş) bakımından ana sütunları Fatiha Sûresi ve Zamm-ı Sûredir. Bu binanın duvarları ise sünnet veya vacip olan duâ, zikir ve tesbihlerdir. Ana sütunlar olmadığına bina olmaz, yıkılır. Ama duvar olmadığına binanın iskeleti ana sütunlar üzerinde devam eder.

Bu durumda; cemaatle kılınan namazlarda namaz binasının ana sütunu için imamın kıraati yeterli oluyor. Ama herkes kendi duvarını kendisi çekecek. Yani sünnet ve vacip okuyuşlarını herkes kendisi yapacak. Yani imam, cemaat adına farz okuyuşları yapıyor; sünnet ve vacip okuyuşları, zikirleri ve tesbihleri cemaat kendisi (bildiği kadar) yapıyor. Yine bu durumda imamet, farzlar için, yani ana direkler için teşkil edilmiş oluyor. (Zaten sünnet namazları tek tek kılmamızın, ama cemaati farz namazlar için teşkil etmemizin hikmeti de budur.)

Öte yandan hiçbir okuyuş bilmesede, namaz kılma niyetiyle imama uyan ve hiçbir şey okumadan imamla birlikte eğilip kalkan bir kimse, Hanefi mezhebine göre namazını eksiksiz kılmış oluyor. Çünkü bu mezhebe göre farz okuyuştan cemaat muaftır. Diğer okuyuşları ise bilmediğinden özürlü sayılır ve okumaması (öğreninceye kadar) namazına zarar vermez. Bu durum ayrıca, namaza yeni başlayanlar için büyük bir kolaylık ve rahmettir.

2-İmam dıştan okuduğunda cemaatin okuması mekruhtur. Ama imam içten okuduğunda, içten cemaatin de okumasında (mecburiyet olmamakla beraber) bir sakınca yoktur. Fakat imam içten okurken cemaatin susması durumunu boşluk olarak görmemek lâzım. Çünkü bu bir ibadet duruşudur, bir kıyamdır, hüküm böyle gelmiştir. Bu esnada cemaat Allah'ın huzurunda istikametli ve makbul bir duruş sergilediğini düşünür ve tefekkür eder.

Dipnotlar:

1- İbn-i Mâce, İkâme, 11; Tirmizî, Mevâkît, 69

2- İbn-i Mâce, İkâmet, 13